

Autoreferát

k disertační práci Insolvenční řízení a mezinárodní obchodní arbitráž

I.

Cíle práce

Základním cílem práce je vyhodnocení dopadů přeshraničního insolvenčního řízení na mezinárodní obchodní arbitráž ve všech jejích aspektech. S ohledem na velmi rozdílný charakter zkoumaných systémů byl nezbytným předpokladem pro dosažení uvedeného cíle rozbor teoretických základů a pramenů obou systémů a následně analýza jednotlivých konkrétních oblastí jejich interakce. Základního cíle práce je pak dosaženo zodpovězením řady dílčích závěrů vztahujících se k jednotlivým zkoumaným oblastem, jejichž syntéza je provedena v závěru práce. Tato metoda práce umožňuje, aby práce měla kromě čistě akademického rozměru také rozměr praktický, tedy podobu určitého návodu optimálního postupu rozhodců v případě, že ohledně strany sporu probíhá insolvenční řízení. Základní cíl i dílčí cíle se pak odrážejí v systematice práce vyjádřené členěním do jednotlivých kapitol.

II.

Obsah práce

Základnímu cíli práce definovanému v čl. I. a popsáním dílčím cílům odpovídá systematické uspořádání práce, kterou lze z tohoto hlediska rozčlenit na několik logických celků.

Za první celek, který se zabývá definováním myšlenkových východisek a principů obou systémů, lze považovat první až třetí kapitolu. V první kapitole jsou rozebrány teoretické principy insolvenčního řízení a mezinárodní obchodní arbitráže. Jsou analyzována rozdílná východiska obou systémů, střet jejich teoretických koncepcí a z toho vyplývající důsledky. Druhá kapitola se zabývá interakcí právních nástrojů obou systémů, zejména vzorovými zákony UNCITRAL, Nařízením 2015/848 o insolvenčním řízení a Newyorskou úmluvou. Třetí kapitola rozebírá vliv insolvenčního řízení na autonomii vůle stran jako klíčový prvek mezinárodní obchodní arbitráže, přičemž tuto analýzu využil autor jako nástroj pro definování problémových otázek spojených s dopadem přeshraničního insolvenčního řízení na rozhodčí řízení, které jsou postupně zodpovídány v dalších částech práce.

Z hlediska významu lze považovat za druhý celek problematiku uznávání insolvenčních rozhodnutí v mezinárodní obchodní arbitráži, kterého se týká čtvrtá kapitola, a to zejména v tom smyslu, že bez vypořádání se rozhodců se samotnou existencí přeshraničního insolvenčního řízení nelze uvažovat o

jeho účincích na probíhající arbitráž. Rozebrána je zahraniční i česká úprava uznávání insolvenčních rozhodnutí soudy i rozhodci včetně důvodů, proč je vůbec uznání insolvenčních rozhodnutí rozhodci nutné a podle jakého práva bude postupováno.

Celá další část práce, tedy pátá až dvanáctá kapitola, se zabývá zkoumáním dopadů insolvenčního řízení na probíhající mezinárodní arbitráž, a to postupně právem aplikovatelným na posuzování účinků insolvenčního řízení (pátá kapitola), dopadem na rozhodčí smlouvu (šestá kapitola), na procesní způsobilost stran rozhodčího řízení (sedmá kapitola), přerušением rozhodčího řízení v důsledku zahájení insolvenčního řízení (osmá kapitola), právem určujícím objektivní arbitrabilitu sporu (devátá kapitola), právem určujícím postavení insolvenčního správce (desátá kapitola), dopadem insolvenčního řízení na smlouvu s rozhodci (jedenáctá kapitola) a dopady insolvenčního řízení na uznání a výkon rozhodčího nálezu (dvanáctá kapitola).

Syntézou dílčích zjištění obsažených ve výše uvedených částech práce je pak závěr práce, jehož obsah a zjištěné výsledky jsou popsány v části III. níže.

III.

Výsledky práce

Výsledky práce jsou rekapitulovány v jejím závěru a lze je rozčlenit do tří základních oblastí.

První z nich je definování optimálního postupu rozhodců v případě insolvenčního řízení ohledně strany mezinárodní obchodní arbitráže. Autor považoval za potřebné rekapitulovat, co v návaznosti na analýzu jednotlivých zkoumaných oblastí lze považovat za *best practice* při střetu obou zkoumaných systémů. Přestože postup v každém řízení je individuální, postupně se utváří stabilizovanější rozhodovací praxe odrážející charakter insolvenčního řízení na straně jedné a rozhodčího řízení na straně druhé, kterou autor v práci vysvětluje a popisuje.

Za ještě významnější lze považovat jednotlivé dílčí závěry učiněné v jednotlivých kapitolách práce, které autor rekapituluje v druhé části závěru. Vysvětlena je potřeba uznání insolvenčních rozhodnutí i nejvhodnější metoda výběru práva rozhodného pro posuzování dopadů insolvenčního řízení na mezinárodní obchodní arbitráž. Dalším důležitým závěrem práce a současně východiskem postupu rozhodců i insolvenčních správců v konkrétních řízeních je, že rozhodčí smlouvou je insolvenční správce zásadně vázán a nemůže ji zpravidla odmítnout. V dílčích analýzách vyplývá také závěr, že insolvenční správce vstupuje do procesních práv dlužníka v rozhodčím řízení a samotná nemožnost, aby dlužník sám pokračoval v řízení jako strana, nemůže být překážkou pokračování arbitráže.

IV.

Charakteristika řešení

Základní metodou řešení je analýza jednotlivých oblastí rozhodčího řízení, v nichž se projevuje zahájení a vedení insolvenčního řízení ohledně jedné ze stran sporu a jejichž členění odráží obsah práce. Typickým východiskem kapitol je rozbor postupu soudů v konkrétní zkoumané oblasti a jeho porovnání s postupem rozhodců v analogické situaci, což se jeví jako vhodná metoda pro vysvětlení rozdílů mezi oběma způsoby rozhodování. Jak je pro obor mezinárodního práva soukromého typické, v každé oblasti bylo nutné se vypořádat s výběrem rozhodného práva včetně doporučení vhodného postupu. Autor při analýzách využívá komparaci nejvýznamnějších právních řádů a zvláště se zabývá pozicí práva českého, které by bylo aplikováno v případě, že by místem arbitráže byla Česká republika. Z pohledu insolvenčního práva je vždy zkoumána úprava v režimu evropského práva (primárně tedy Nařízení 2015/848) a v režimu Vzorového zákona UNCITRAL o přeshraničních insolvencích jako dvou nejvýznamnějších systémů úpravy přeshraničních insolvenčních řízení.

Syntéza jednotlivých analytických zjištění je pro jednotlivé oblasti obsažena v dílčích závěrech na konci kapitol. Na úrovni celé práce jsou syntetická zjištění shrnuta v závěru práce, která obsahuje doporučený postup rozhodců, rekapitulaci dílčích závěrů jednotlivých kapitol a výhledy *de lege ferenda*.

V.

Charakteristika zdrojů

Hlavní zdroje práce tvořila literatura a judikatura, a to převážně zahraniční. Shromážděny byly literární zdroje týkající se jak kontinentálního práva, tak *common law*. Analyzované literární zdroje byly v českém, anglickém, německém, francouzském, španělském a polském jazyce, aby byl záběr práce co nejširší a zdroje dostatečně reprezentativní ve vztahu k aktuálnímu stavu poznání zkoumaných oblastí. Dalším zdrojem byly právní předpisy, a to mezinárodní úmluvy, evropská nařízení a řada národních zákonů. Zkoumány byly jak předpisy z oblasti insolvenčního práva, tak týkající se rozhodčího řízení.

Byla analyzována judikatura, a to jak Soudního dvora EU, tak národních soudů. Specifickým zdrojem jsou také samotné rozhodčí nálezy, a to konkrétně publikované nálezy ICC International Court of Arbitration. Byť tento zdroj postrádá reprezentativnost soudních rozhodnutí či doktrinárních názorů, vybrané nálezy vždy odrážejí širší rozhodovací trend a je na ně odkazováno také v literatuře.

Zdrojem jsou také vzorové zákony UNCITRAL, a to Vzorový zákon o mezinárodní obchodní arbitráži, Vzorový zákon o přeshraniční insolvenci a Vzorový zákon o uznávání a výkonu rozhodnutí spojených s insolvenčním řízením.